

ימים ושלוש ימים, וּבִיּוֹמָא ד', אֶפִּיקוּ לִיהּ לְדִינָא, וְאַתְּפִנְשׁוּ
עֲלֵיהּ [רצד] ואז ביום הרביעי שהוא י"ד בניסן תוציאו אותו לדין, ותתכנסו עליו בכדי
לשוחטו לקרבן פסח.

כאשר המצריים היו שומעים את קול יראתם שהוא השה שהיה תפוס בתפיסת
ישראל ודבר זה היה קשה עליהם כאילו הם עצמם נעקדו להריגה
וּבִשְׁעֵתָא דְּמִצְרָאֵי הָווּ שְׁמַעִין קָל דְּחֵלָא דִּילְהוֹן,
דְּתַפִּישׁ בְּתַפִּישָׁה דִּישְׂרָאֵל, וְלֹא יָבִלִין
לְשׁוּבָא לִיהּ, הָווּ בְּכָאן והנה כאשר המצריים היו שומעים את קול יראתם

אור הרשב"י

אותו באש בצלייתו, לקיים מה שנאמר
(דברים ז, כה) 'פסילי אלהיהם תשרפון
באש'. וציוה הקדוש ברוך הוא שלא יאכלו
נא ממנו (שמות יב, ט), כדי שלא יאמרו
המצריים, שמכח תאוה שמתאווים לאלהותינו
הם ממהרים ואוכלים אותו נא. ולא מבושל
(שם), דאם היו מבשלין אותו, היה גנוז
בקדירה ולא היו רואים אותו, אלא נצטוו
לאוכלו צלי שאז הוא מגולה וריחו נודף, כדי
שיראו המצריים. והיה 'ראשו על כרעיו' וגו'
(שם), כדי שיוכר שהוא טלה. והיה אסור
בשבירת עצם, כדי שיהיו העצמות שלימות
מושלכות בשוק לראות אותם כו'. הרי לך
שבזה נתבטלו כל אלהי העמים, ואז נודע כי
יש סיבת הסיבות קדום בלי שיעור, הממציא
כל זה, וזה בחינת 'היה'.

[רצד] ובענין זה איתא בשל"ה מסכת פסחים
מצה עשירה – דרוש ששי וז"ל: אמרו בהגדה,
רבן גמליאל אומר כל מי שלא אמר שלשה
דברים הללו בפסח לא יצא ידי חובתו, ואלו
הן – פסח, מצה, ומרור כו'. רומזות על שלש
בחינות אלו – היה, הוה, יהיה.
פסח – בחינת היה, שהוא קדמון לכל, וכל
האלילים אין כנגדו. וזה נרמז בפסח,
שהושפל שר ואלהי מצרים, שהוא הבכור
והגבוה מכל השרים, כמו שכתבתי למעלה
(אות תצב). וכמו שכתב הטור (אורח חיים
סי' ת"ל) בענין הטלה, שקשרו בכרעי
מטותם, ובוזה האריך בזה בפרשת פנחס
(ח"ג דף רנ"א ע"א). כי מתחילה היה תפוש
ארבעה ימים בתפישה של ישראל, ואחר יום
רביעי הוציאו אותו לשחיטה, ואחר כך דנו

שהוא השה שהיה תפוס בתפיסת ישראל, שבוזה הם לא יכלו להציל אותו, אז הם היו בוכים,
וְהָיָה קִשְׁיָא עֲלֵיהֶוּ, בְּאֵלֹו גִּרְמִיָּהוּ אֶתְעַקִּידוּ לְקַטְלָא
ודבר זה היה קשה עליהם כאילו הם עצמם נעקדו להריגה. אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיד
הוא, יְהִיָּה תְּפִישׁ בְּרִשּׁוֹתַיִּכוֹ, יוֹמָא בְּתַר יוֹמָא,
אַרְבַּעַה יוֹמִין, בְּגִין דִּיחֲמוֹן יְתִיָּה תְּפִישׁ, וּבִיוֹמָא
רְבִיעָאָה אֶפִּיקוּ לִיָּה לְקַטְלָא ובוזה אמר הקב"ה לישראל שזה השה יהיה
תפוס ברשותכם יום אחר יום במשך ארבעה ימים, בכדי שהמצריים יראו את יראתם כשהוא
תפוס ואז ביום הרביעי תוציאו את השה לשחיטה, וְיִיחֲמוֹן לִיָּה מְצָרָאֵי הֵיד
אֶתוֹן עֲבָדִין בִּיָּה דִּינָא ובוזה יראו המצריים איך אתם עושים דין ביראתם,
וְדָא קִשְׁיָא לְהוּ מִן כָּל מִכְתָּשֵׁי דְעֶבֶד לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיד
הוא, אִינוֹן דִּינִין דִּיעֲבָדוֹן בְּדַחֲלִיהוֹן ודבר זה היה קשה להם מכל
המכות והשפטים שעשה להם הקב"ה, מאחר שזה הדין היה ביראתם.

הקב"ה ציוה לאכול את הפסח צלוי באש

לְבַתָּר דִּינִין לִיָּה (דף נ"א ע"ב) בְּנוֹרָא, דְּכַתִּיב, (דברים ז) פְּסִילִי
אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוֹן בָּאֵשׁ ואח"כ ציוה הקב"ה את ישראל שידונו
את יראתם באש וכמש"כ 'פסילי אלהיהם תשרפון באש'. אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיד
הוא, אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא. דְּלֹא יִימְרוּן בְּרַעוּתָא
וּבְתִיאובְתָּא דְּדַחֲלָנָא, אַכְלִין לִיָּה חֲכִי ובוזה אמר להם הקב"ה
'אל תאכלו ממנו נא', בכדי שלא יאמרו המצריים שבגלל הרצון והתשוקה של יראתנו הם

הלימוד היומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / הצלחה טל' 02-6249000

אוכלים אותו נא ואינם ממתינים שהוא יצלה כל צורכו. אֵלֶּא אֶתְקִינוּ לִיהַ
 צָלִי ומשום כך ציוה הקב"ה, שתצלו את הפסח כל צורכו, וְלֹא מְבוּשָׁל,
 דְּאֵלוּ מְבוּשָׁל יִהְיֶה טָמִיר, וְלֹא יֶחֱמוֹן לִיהַ, אֵלֶּא תְקִינָא
 דִּילִיָּה דִּיֶּחֱמוֹן לִיהַ הֵכִי מוֹקְדָא בְּנוֹרָא וכן ציווה הקב"ה שלא
 יבשלו אותו, מאחר שאם תבשלו את הפסח הוא יצטרך להיות מכוסה בתוך הסיר, ובזה לא
 יראו המצריים את יראתם, ומשום כך תיקון הפסח צריך להיות כשהוא נשרף באש ועי"כ
 יראו המצריים את יראתם שרוף באש, בְּגִין דִּירִיחִיה נוֹדֵף ועוד טעם יש בדבר
 כי ע"י הצלייה ריחו נודף, ועי"כ המצריים יריחו את ריח יראתם ויצטערו.

קרבן הפסח צריך שיהיה ראשו על כרעיו כדי שלא יאמרו שזו חיה אחרת
 וְתוּ רִישִׁיה עָלֶיהָ כָּפוּף עַל קַרְסוּלוּי ועוד ציווה הקב"ה, שבעת
 צליית הפסח צריך שראשו יהיה כפוף על כרעיו, דְּלֹא יִימְרוּן דִּחְיָה,
 אוּ מִלָּה אֶחָדָא הוּא, אֵלֶּא דִישַׁתְּמוּדְעוֹן לִיהַ, דְּאִיהוּ
 דִּחְלָא דִּלְהוֹן ובזה מצרים לא יאמרו שהקרבן היא חיה אחרת או דבר אחר אלא
 הם יראו שהקרבן הוא יראתם. וְתוּ, דְּלֹא יִיכְלוּן לִיהַ. בְּתִיאובְתָּא,
 אֵלֶּא עַל שְׂבָעָא, אֶרַח קִלְנָא וּבִזְיוֹן ועוד ציווה הקב"ה, שהם לא
 יאכלו את הפסח לתיאבון שבזה היה נחשב יראתם, אלא רק יאכלום על השובע שהוא דרך
 קלון ובזיון שאין הוא נחשב כל כך. וְתוּ, עֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוּ, אֵלֶּא
 דִּיֶּחֱמוֹן גְּרָמוּי רָמָאן בְּשׁוּקָא, וְלֹא יִיכְלוּן לְשׁוּבָא לִיהַ
 ועוד ציווה הקב"ה, שעצם לא תשברו בו, מפני שהמצרים יראו את עצמות יראתם בשוק

והם לא יוכלו להצילו [ורצה]. וְעַל דָּא פְּתִיב, (במדבר לג) וּבִאֲלֵהֶם
עֲשֵׂה ה' שְׁפָטִים. דִּינִין סְגִיאיִן ומשום כך נאמר "ובאלהיהם עשה ה'
שפטים, דהיינו שהוא עשה ביראתם דינים רבים. תוּ וּמִקְלָכֶם בִּידְכֶם, וְלֹא
חֶרְבָּא וְרוֹמָחַא וּשְׁאָר מְאִי קֶרְבָּא ועוד ציווה הקב"ה, שיאכלו את
הפסח עם מקלותיכם בידכם, ולא בחרב וברומח ושאר מיני כלי מלחמה, והוא להורות שאת
יראתם לא צריך כלי מלחמה אלא רק צריך לרדותו בבזיון במקל ככלב.

המצרים היו עובדים לכל מיני הצאן

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָא אֻקְמוּהָ, דְּמִצְרָאֵי פְּלִחֵי לְמִזְלָ
טָלָה, וּבְגִין כֶּךָ פְּלַחִין לְאִמְרָא אמר רבי יהודה שהרי למדנו
שהמצריים היו עובדים למזל טלה, ומשום כך הם היו עובדים לכבש, שהוא היה מקבל את
שפעו מהטלה העליון. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי הֲכִי, טָלָה יְפַלְחוּן,
וְלֹא אִימְרָא ושאל רבי יוסי שאם כן היה להם לעבוד את הטלה הקטן ולא את
הכבש הגדול. אָמַר לֵיהּ, כִּלָּא פְּלַחִין, אֶלָּא מִזְל טָלָה נָחִית
וְסָלִיק בְּטָלָה וְאִימְרָא, וּבְגִין כֶּךָ פְּלַחִין לְכִלָּא השיב לו רבי
יהודה שבאמת המצרים היו עובדים לכל מיני הצאן, אלא סוד מזל טלה היה עולה ויורד,

אור הרשב"י

[ורצה] בהגהות ניצוצי הוזהר הקשה איך השליכו את עצמות הפסח והרי צריך לשורפם כדין נותר, וביאר שכאן מיירי בעצמות שאין בהם מוח עצם שאין צריך לשורפם, ועוד ביאר שבליל פסח עצמו קודם שנעשה נותר אין חיוב לשורפם ולכן היה מותר להשליך את העצמות בכדי לבזות את יראתם.

הלימוד היומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / הצלחה טל' 02-6249000